

„DE WEST.”

Veertiendaagsch Blad

gewijd aan de belangen van Nederlandsch West-Indië.

.... En bestaat er vooruitzicht, dat Holland eene provincie rijker zal worden door de droogmaking der Zuiderzee, men wende ook den blik westwaarts; ook daar is een parel aan de kroon van Nederland te veroveren door het herstel van de welvaart der Provincie Suriname.

(F. L. GEERLING, 1887.)

Prijs per jaar f 3.—

Prijs der Advertentiën: f 0.20 per regel.

Gunstige voorwaarden bij contract.

Bureau van Redactie en Administratie:

Korte Molenstraat 6e

's-Gravenhage.

Onder Redactie van J. CH. BLOK, met medewerking van verschillende autoriteiten op koloniaal gebied.

Voor abonnementen, enz. richt men zich tot het Bureau van Redactie en Administratie, of o.a. tot de Boekhandelaren VAN STOCKUM & Co., Buitenhof; de firma COUVÉE, Lange Poten; GEBR. BELINFANTE, Wagenstraat, en de HAAGSCHE BOEK- EN UITGEVERS-MPIJ, Spuistraat, allen te 's-Gravenhage.

Dit blad wordt, behalve aan de geabonneerden, in ruime oplaag en per post toegezonden aan velen in Nederland en in West-Indië.

INHOUD: Bericht. — Oost en West. — Uit het koloniaal verslag I. — Nieuws uit de West. — Handel en Nijverheid. — Ambtelijke tijdingen — Familieberichten. — Feuilleton. — Advertentiën.

BERICHT.

Wij zullen, gelijk wij in ons vorig nummer meldden, dezer dagen aan hen die tot dusver ons blad geregeld ontvingen en ons niet meldden, dat zij geen abonnement begeeren, per post de quitantie van het verlopen 4de kwartaal (ad f 0,75) doen toekomen.

Natuurlijk is van hen **niemand verplicht**, die quitantie te voldoen. De gratis-toezending brengt even natuurlijk, niet de verplichting tot betaling van abonnement mee.

Wie „De West” niet begeert, weigere eenvoudig de quitantie, die slechts de beteekenis heeft van een vriendelijke vraag.

OOST EN WEST.

(Ingezonden)

De Vereeniging „Oost en West”, die in Juni van dit jaar werd opgericht, heeft bij den aanvang van het winterseizoen haar arbeid georganiseerd. Zij, die van de statuten, welke nu bij Koninklijk besluit van 12 September 1899, no. 43, zijn goedgekeurd, hebben kennis genomen, kunnen zich herinneren, dat de taak der Vereeniging nogal omvangrijk is, maar opdat het veelzijdig programma niet schade aan het bereiken van het doel in art. 3 der statuten omschreven: „De bevordering der belangen van allerlei aard van hen, die naar Nederlandsch Oost- of West-Indië vertrekken, daar verblijf houden of, na er te hebben gewoond, zich tijdelijk dan wel voorgoed in Europa vestigen”, splitst de Vereeniging zich in een vijftal commissiën, die ieder afzonderlijk en onafhankelijk van elkander zullen werken onder de verzamelende vleugelen van het Hoofdbestuur.

Diezelfde veelzijdigheid van werkring is echter tevens 't motief, dat allen, die met Oost- of West-Indië iets te doen hebben of te doen hebben gehad en zelfs ook zij, die eenvoudig in de Nederlandsche bezittingen der beide Indiën ernstig belang stellen, zich bij de Vereeniging kunnen en moeten aansluiten, omdat zij in het program zeker het een of ander punt vinden, dat naar hun persoonlijke overtuiging voor Indië, voor de Indiërs en oud-Indiërs of voor Nederland in Europa van groot belang is.

Voor alle commissiën heeft men om te beginnen reeds belangstellenden gevonden, die bereid zijn hun beste krachten te wijden aan den arbeid, die in de verschillende punten van arbeid, die in de verschillende punten van art. IV der statuten is omschreven. Het getal leden van iedere commissie kan echter worden uitgebreid, naarmate de behoefte dit vordert.

De eerste commissie, voorloopig bestaande uit de dames Ten Bosch—Bosscher, Le Clerq—Groote; De Voogt—Knel en de Heeren N. van den Brandhof, G. P. H. H. Gonggrijp en dr. H. M. Hijmans, zal zich belasten met „het geven van raad, wat betreft hotels, pension, huisvesting, inrichting, onderwijs, werkring, medische hulp, inkoop en op veriangen van Indische families, die zich in het vaderland komen vestigen”.

Zal deze commissie nuttig en noodig werk verrichten?

Het antwoord op die vraag is niet twijfelachtig. Velen weten toch door eigen ondervinding, of door die van hun betrekkingen en vrienden, hoe moeilijk het is, als men na een langdurig verblijf in de koloniën of wanneer men uit Oost- of West-Indië voor 't eerst in Europa komt, zich naar behooren te installeren, zonder dat dit veel te veel geld kost; geld, dat vooral door minderhooggeplaatste en ongefortuneerde verlofgangers of gepensioneerden met kleine pensioenen, noode betaald wordt.

Aan deze personen wil de Vereeniging de helpende hand reiken, om hun aan te wijzen, hoe zij het best terecht kunnen, want het valt niet te ontkennen, dat veel afhangt van het waar en hoe zij koopen.

FEUILLETON.

De geschiedenis der kolonie SURINAME.

XVI.

Men zond verzoekschriften naar Engeland waarin de meening werd geuit, dat bij afschaffing van den slavenhandel de kolonie ten ondergang gedoemd werd. Dit alles hielp echter niets, integendeel ontving men in December 1807 te Paramaribo bericht van de Parlementsacte betreffende algeheel afschaffing van den slavenhandel, welke met 1 Januari 1808 in werking komen zou.¹⁾

Niettegenstaande door Hughes aan dit voorschrift zoo gestreng mogelijk de hand werd gehouden, mag men toch aannemen, dat jaarlijks een duizendtal slaven op slinksche wijze werd binnen gesmokkeld.

Thans greep een gebeurtenis plaats die veel angst en schrik verspreidde. Het korps negerjagers strekte nog steeds tot beveiliging van het cordon in den tijd door Gouverneur Nepveu tegen de weggelopen slaven aangelegd. Men geloofde algemeen aan de goede trouw van dit korps, toen zich plotseling het gerucht verspreidde: een detachement negerjagers, op de posten Oranjebo en Imotapie heeft gerevolteerd en eenige officieren, twee commissarissen en den directeur eener plantage vermoord.

Men vreesde aanvankelijk dat ook de bezetting van den post Armina in opstand was en het oproer zich nog verder zou uitbreiden. Dit geschiedde echter niet. Toch bleef een groot gevaar bestaan, daar een

honderd-tal goed-bewapende negers, geschikt voor den krijg, in de bosschen de wapenen tegen de blanken hadden opgevat.

Zij werden bovendien steeds stoutmoediger, in November vielen zij — versterkt door een groot aantal Bonni-negers — de thans door soldaten sterk bezette post Armina aan; na een hardnekkig gevecht moesten zij echter terug trekken. Gouverneur Hughes begaf zich daarop naar Armina, maar zag spoedig in dat het niet doenbaar was de negers in het ondoordringbaar terrein na te zetten.¹⁾

Wat geweld niet kon verkrijgen, gelukte list.

Een plantage-slaaf was door de oproerlingen met geweld medegesleept en werd hardvochtig door hen behandeld. Hij wilde gaarne ontvluchten maar werd daartoe te streng bewaakt. Toevallig beluisterde hij een gesprek tusschen enkele aanvoerders der neger-jagers, waarin dezen te kennen gaven dat zij ontevreden waren over het gemis van discours met dames. Onze neger-slaaf deelde toen aan de heeren mede dat op de plantage zijns meesters eene zuster en twee nichten van hem, zich als slavinnen bevonden en dat deze zeker gaarne het lot der vrije negers zouden deelen.

Vergezeld door eenige gewapende neger-jagers mocht de slaaf zich daarop naar de plantage begeven. In een hut vonden zij de drie meisjes, die na een haastig gesprek met den slaaf zich hielden alsof zij geneigd waren mede te gaan. De neger-jagers meenden hun doel bereikt te hebben en deden zich overmatig aan rhum te goed. De slaaf liep vlug naar zijn meester en deelde het voorgevallene mede.

¹⁾ Letters from lord Castlereagh to Hughes.

¹⁾ Letter from Hughes to Major-General Beckwitz 29 Januari 1806.

Er wordt soms beweerd, dat die hulp vanwege een Vereeniging in den tegenwoordigen tijd minder noodig zou zijn, omdat bijna iedereen hier familie, vrienden of kennissen heeft, die hem wel terecht helpen zullen, maar dit beweren komt dan van den kant der meer welgestelde oud-Indiërs, die in hun kring van het leed, dat ondervonden wordt, niets merken.

Juist dit punt 1 van art. IV heeft aan de nieuwe Vereeniging tal van leden bezorgd onder hen, die wel het euvel kennen of het zelf hebben ondervonden, en het ware zeker te wenschen, dat ook zij, die aan Indië en de Indiërs hun fortuin te danken hebben, geen van allen achterbleven, waar het geldt hun minder goedbedeelde mede-Indiërs voor onnoodige teleurstelling en schade te vrijwaren.

Gelukkig is het zeker, dat niet iedere niet-rijke, die uit Oost- of West-Indië komt, zich bij de 1e commissie zal behoeven aan te melden, want anders zou haar werk niet te overzien zijn. Maar al zijn 't slechts weinigen, die hulp in nood verlangen, dan blijft het een nuttige taak om die hulp goed te verleen.

Het werk der 2e commissie, tot nu toe bestaande uit de dames Elise A. Haighton en mevrouw Kunst—Heyneman en de heeren jhr. mr. T. A. J. Van Asch van Wijck, H. C. Van Ruyven en H. Volten, is om „zich te bemoeien met de plaatsing van kinderen, die men voor opvoeding en onderwijs uit Indië naar Europa wil zenden”. Zij zal niet alleen zorgen, dat de kinderen in een goede omgeving terecht komen, maar desverlangd ook toezicht over hen houden en met ouders of voogden daarover in geregelde correspondentie blijven.

Reeds nu, terwijl de commissie nog in wording is, zijn reeds tal van opgaven ontvangen van gezond, degelijk en aangenaam tehuis voor Indische kinderen en al geruimen tijd vóór de Vereeniging tot stand kwam, werd uit Indië de vraag gedaan of, als een uitvloeisel van het tijdens de Tentoonstelling van Vrouwenarbeid gehouden Indisch congres, zich geen blijvend comité van vrouwen en mannen zou kunnen vormen, dat de belangen der Indische kinderen, waar dit noodig geacht mocht zijn, ter harte nam.

Hier is dus de vraag of men nuttig zal werken geheel overbodig.

Van het beoogde bij de punten 3 en 4 is reeds dadelijk na de oprichting der Vereeniging het grootte nut gebleken. Inlichtingen werden reeds gevraagd door personen hier in Nederland, die plan hadden zich in Indië te vestigen en bijna dagelijks melden mannen en vrouwen zich aan, die uit Indië teruggekeerd, ook hier nog behoefte aan werk hebben, om behoorlijk in hun onderhoud of dat van hun gezin te voorzien. De commissie, die zich met de behartiging dezer beide punten belast, zal vooral, wat het laatste punt betreft, genoeg te doen hebben en bij goede opvatting van haar taak zal zij zeer nuttig kunnen zijn, niet alleen voor hen, die werk zoeken, maar ook voor de werkgevers, die gaarne goed gediend worden. Haar bureau zal een soort arbeidsbeurs kunnen worden, waar men omtrent hen, die werk zoeken, degelijk wordt ingelicht. De heeren J. H. Bijning, W. J. Larive en G. E. V. L. Van Zuylen willen deze proef beginnen.

„Het verspreiden van populaire kennis op allerlei gebied, zoowel in woord als in geschrift, omtrent onze Indische bezittingen”, punt 5 van art. IV, wordt het werk van de 4e commissie.

Bij het opnemen van dit punt in de statuten werd in geenen deele uit het oog verloren, dat het „Indisch Genootschap” en ook maandschriften en weekbladen, vooral die, welke speciaal aan de Indische belangen gewijd zijn, veel doen om Indische vraagstukken op staatkundig en economisch gebied voor een deel van het publiek duidelijk te maken, maar zelfs van de intelligenten in den lande zijn er nog te weinig, die van deze wetenschappelijke vertoogen partij trekken.

Thans werd de hut omsingeld en de vier neger-jagers werden gevankelijk naar Paramaribo gebracht. Op de pijnbank bekenden zij dat de oproerlingen hulp van de Aucaners hadden genoten en gaven zij tevens de verblijfplaatsen der hoofden aan. Zij werden vervolgens opgehangen, daarop onthoofd en eindelijk hunne lichamen verbrand.¹⁾

In het begin van 1806 kwam generaal-majoor Archer te Suriname aan. Hij was belast met het opperbevel der troepen. Reeds dadelijk bleek het dat Archer zich teleurgesteld zag in zijne verwachtingen. Het schijnt dat hem het militair en burgerlijk gezag was toegezegd. Hij schrijft o.a. het volgende: „Sir Charles Green had verlof aan Zijne Majesteit gevraagd om naar Europa terug te mogen keeren en Hughes had hetzelfde verzoek gedaan. Ik was toen bij den staf in Ierland, een mijner vrienden stelde mij voor, om, bij het openvallen der betrekking van Gouverneur van Suriname, waarin ik nuttig kon zijn, daarnaar te dingen. Ik wendde mij tot den opperbevelhebber en Z. K. H. was zoo vriendelijk om zijnen Secretaris een brief over deze zaak te dicteeren aan den bevelhebber der Britsche macht in W.-Indië, William Meyers. Het is van algemeene bekendheid, dat deze heer sedert door Beckwitz vervangen, mij voor de Kolonie Suriname wenschte en reeds was er bevel gegeven dat hetzelfde vaartuig hetwelk mij zou overbrengen, den Brigadier-Generaal Hughes zou terugvoeren.²⁾

Onder deze omstandigheden kan het geenszins verwondering baren dat de beide heeren Hughes en Archer spoedig met elkaar overhoop lagen.

¹⁾ Reis naar Suriname, door baron Albert von Sack, 1e Deel.

²⁾ Letter from Archer to the Court of Policy, 5 Februari 1806.

Ook een deel onzer dagbladders houdt zich belangstellend met Indische zaken bezig en dankbaar moet worden erkend, dat zij reeds den weg heeft gebaad tot datgene, wat „Oost en West” zou willen, maar de kennis van onze Indische bezittingen moet doordringen tot gansch het volk. Het moge nu al enkele malen gebeuren, dat bv. in Toynbee-Vereenigingen, in de afdeelingen van het „Nut van het Algemeen” of vanwege de zending-genootschappen populaire verhandelingen over Indië worden gehouden, dit is nog op verre na niet genoeg, om het doel te bereiken, dat de groote massa liefde krijgt voor het land, waaraan Nederland zooveel te danken heeft en de groote verantwoordelijkheid beseft, om Oost en West goed te beheeren en krachtig tot ontwikkeling te brengen.

De nieuwe Vereeniging wil daarom trachten in de commissie voor punt 5 een bond te vormen van hen, die bereid zijn om tot het hoe langer hoe verder verspreiden van die populaire kennis mede te werken. De heeren jhr. mr. T. A. J. Van Asch van Wijck, R. A. Van Sandick en G. E. V. L. Van Zuylen zullen hier het initiatief nemen en hebben reeds den grondslag gelegd tot het vormen eener meer uitgebreide commissie.

Een niet minder dankbare taak is voor de 5e commissie weggelegd, die op zich zal nemen: het bevorderen der ontwikkeling van Indische nijverheid en kunstnijverheid. Wel bestaan er op dit oogenblik in Oost-Indië enkele ambachtsscholen, door het particulier initiatief tot stand gebracht, waar jongens de eerste vakopleiding voor enkele ambachten, kunnen ontvangen; ook zijn er vooral in de laatste jaren, ook buiten de tot de landbouwnijverheid behorende suikerfabrieken, wel enkele andere fabrieken opgericht, maar van een algemeene energieke ontwikkeling van de hulpbronnen des lands tot het vormen van een eigen landsnijverheid is men nog ver verwijderd.

Wat de kunstnijverheid betreft, werd ettelijke jaren geleden, door de Nederlandsche Maatschappij tot bevordering der Nijverheid, bij de Indische Regeering aangeklopt, om ze tot meerdere ontwikkeling te brengen en als een gevolg daarvan werden van Regeeringswege dan ook, na een door bemiddeling der hoofden van gewestelijk bestuur gehouden enquête, gedurende enkele daaropvolgende jaren maatregelen daartoe getroffen, maar langzamerhand kwam hierin verslapping en nu zelfs stilstand. Uit den verleden jaar tentoongestelden vrouwenarbeid bleek dan ook duidelijk, dat wansmaak vorderingen maakte ten koste der overal zoo terecht geroemde oude kunstnijverheid van Oost-Indië.

Wel bestaat er nu in Oost-Indië een Vereeniging tot bevordering van Landbouw en Nijverheid, die ook hier in Nederland een werkzame afdeling heeft, maar die Maatschappij wijdt hoofdzakelijk haar zorgen, aan den landbouw en aan de nijverheid, die met den landbouw verband houdt, terwijl de zoogenaamde kleine nijverheid en de kuustnijverheid speciaal het arbeidsveld moeten worden onzer 5e commissie. Wil men weten, hoe er in Indië over het nut van zulk een arbeid wordt gedacht, dan leze men o. a. het artikel „Ambachtsscholen voor Nederlandsch-Indië”, door den heer I. Z. Van Dijk geschreven in het „Bataviaasch Nieuwsblad” en overgenomen in „Soerja-Soemirat” van 5 Augustus j.l. Was niet korthed de eisch van dit stuk, dan zouden wij gaarne een groot deel van dat artikel overnemen; nu bepalen wij ons tot een enkelen greep:

„Reusachtige hoeveelheden porselein en metalen vaasjes (zegt de schrijver), geschilderde en geborduurde wandversieringen, bronzen voorwerpen, waaiers, werkdoosjes en honderd andere artikelen worden hier aan den man gebracht. Aan werkkrachten, om al die zaken hier te vervaardigen, ontbreekt het geenszins. In onze Indische jongens (en meisjes), met hun onmiskenbare aanleg voor fraai teekenwerk, is ongetwijfeld een artistieke aanleg niet te ontkennen. Hoe zou 't ook anders? enz.”

Wij kunnen bij de 5e commissie echter niet langer stilstaan; zij zal

Oudergewoonte hadden de afstraffingen der slaven, met Spaansche bokken enz., plaats op het plein van het fort Zeelandia, waar zich ook het militaire hoofdkwartier bevond. Archer verzocht aan Hughes dat hij bevel zou geven om de afstraffing der slaven niet langer op het hoofdkwartier van Z. Britsche Majesteits troepen te doen plaats vinden, daar het de Britsche vlag onteerde.¹⁾

Hughes consulteerde het Hof van Policie hierover. Het Hof beschouwde de daad van Archer als een poging tot verkrachting van wetten, die zelfs door den Souverein waren bekrachtigd. Ook omtrent de middelen ter defensie waren Hughes en Archer het voortdurend oneens en het was een ware opluchting voor de Kolonie toen de eerlijke maar koppige en lastige Archer spoedig daarop de kolonie verliet. Spoedig echter ontstonden er nieuwe geschillen. Er rezen namelijk van verschillende zijden klachten over het optreden van de beamtten van het „Customhouse.” Zij zouden willekeurig lasten heffen en zonder motief de pakhuizen der kooplieden binnendringen. De tweede Fiscaal Lolkens trok zich de zaak aan en beklagde zich op hoogen toon bij Hughes. Deze antwoordde met Lolkens zijn ontslag tehuis te sturen. Door het Britsch Gouvernement werd een onderzoek ingesteld en de bedoelde ambtenaren werden in hun gezag gehandhaafd. Hughes verlangde intusschen naar zijn geboortegrond terug te keeren, hij verkreeg zijn eervol ontslag, maar stierf vóór zijn vertrek, 24 September 1808 te Paramaribo.

¹⁾ Letter from Archer to Hughes, 15 Februari 1806.

(Wordt vervolgd.)

veel goed kunnen doen, wanneer zij in haar werk flink en liefst ook door velen gesteund wordt. Voorloopig telt zij reeds tot haar leden de heeren G. P. Rouffaer, E. Von Saher, J. Toorop en Ph. Zilcken en de dames H. Van Baak, C. Van der Hart, De Nerée tot Babberich—Van Houten, Tersteeg—Pronk en Van Zuylen—Tromp.

Al de commissiën zullen natuurlijk samenwerking zoeken met andere Vereenigingen, die min of meer hetzelfde doel beoogen en zij zullen daarin worden gesteund door het Hoofdbestuur, dat nu reeds met verschillende Vereenigingen in Indië en in Nederland betrekkingen aanknoopte.

Ook dan, wanneer 't tot het bereiken van het doel der Vereeniging wordt geacht, om den steun der Regeering hier of in de Indiën te vragen, zal het hoofdbestuur het mandaat opvolgen, dat in art. IV, onder punt 8, wordt gegeven in de volgende bewoording:

„Het bevorderen van de belangen der Vereeniging bij de bevoegde macht, zoo noodig ook door verzoekschriften.”

In zoo weinig mogelijk woorden hebben wij hierboven nogmaals aange-toond wat „Oost en West” beoogt, hoe de Vereeniging zal werken, en hoe nuttig haar werk zal kunnen zijn. Wij deden dit, omdat zij tot nu toe wel sympathie vond, zooals het getal van ongeveer driehonderd leden bewijst, maar die sympathie moet algemeen worden, zoowel hier als in de Indiën, willen wij degelijk doen, wat er te doen valt. Juist om hiertoe te geraken, stelden wij onze minimum contributie op f 1 's jaars, wel wetende, dat zij, die werkelijk mee willen werken en wier middelen toelaten om meer te geven, zich aan dat minimum niet zullen houden.

De arbeid, zooals die werd opgevat, vordert een flinke financieele kracht, vooral, wanneer men uitvoering wil geven aan het plan, om ook voor

de Europeesche markt, Indische nijverheidsproducten in Nederland tentoon te stellen en te verkoopen.

Algemeene medewerking is dus noodig, zoowel hier als in Oost en West en wij herhalen aan het slot, wat wij reeds in den aanvang hebben gezegd: „Allen, die met Oost- of West-Indië iets te doen hebben gehad en zelfs ook zij, die eenvoudig in de Nederlandsche bezittingen in de beide Indiën ernstig belang stellen, moeten zich bij de Vereeniging „Oost en West” aansluiten!

In Oost- en West-Indië moeten afdelingen worden opgericht en correspondentschappen gevestigd!

Zij, die met ons willen medewerken, en zich bij ons aansluiten, kunnen hun kaart of een briefkaart zenden, aan een der hoofdbestuursleden of aan het bureau der Vereeniging, Van Merlenstraat no. 81 te 's Gravenhage. Zij zullen dan dadelijk de statuten en het Reglement ontvangen.

Het hoofdbestuur:

N. VAN ZUYLEN—TROMP, presidente.
G. P. H. H. GONGGRIJP, vice-president.
C. P. J. BLOK, 1e secretaris, Van Merlenstraat 14.
M. TEN BOSCH—BOSSCHER, 1e penningmeesteres.
ELISE A. HAIGHTON, 2e secretares.
E. KUNST—HEYNNEMAN, 2e penningmeesteres.
Jhr. mr. T. A. J. VAN ASCH VAN WIJCK.
J. H. BIJNING.
M. TERSTEEG—PRONK.

Den Haag, 16 November 1899.

Uit het Koloniaal verslag van 1899.

Suriname.

I.

Bevolking.

In den loop van het jaar 1898 is de bevolking met 1205 zielen vermeerderd. Er kwamen in dat jaar 2365 personen, onder wie 616 Britsch-Indische en 567 Nederlandsch-Indische immigranten, in de kolonie aan en er vertrokken 1411 personen, onder wie 743 Britsch-Indische immigranten.

De bevolking bestond op den 31sten December 1898 uit 68,972 personen, onder wie 36,362 van het mannelijk geslacht; het aantal Europeanen bedroeg op dat tijdstip 833, onder wie de Europeanen, die bij het garnizoen, de zeemacht of op de koopvaardijvloot dienen, niet begrepen zijn.

Mededeelingen van algemeenen aard.

De aanvaarding van de Regeering door Hare Majesteit de Koningin werd in de kolonie met groote opgewektheid gevierd. De feestelijkheden kenmerkten zich, als gewoonlijk bij dergelijke gelegenheden, evenzeer door orde, als door opgewektheid.

Door onregelmatig seizoen (veel regen in het eerste, en langdurige droogte in het tweede halfjaar) hadden de cultures veel te lijden. Van de stapelproducten wijzen de suiker en de koffie hogere productie-cijfers aan, de cacao echter een lager cijfer.

In 1898 werd geproduceerd meer dan in 1897: 545,824 K.G. suiker, 56,860 L. rum, 175,350 L. melasse, 108,513⁵ K.G. koffie, 2,047 K.G. rijst en 279,049 stuks kokosnoten, en minder dan in 1897: 718,175 K.G. cacao, 30,853 bossen bananen, 14,580 K.G. maïs, 309,876 K.G. aardvruchten.

Cottica en Boven-Commewijne. De gezondheids-toestand was in 1898 over het algemeen gunstig.

De beide suikerplantages Alliance en de Eendracht produceerden in 1898 90,395 K.G. suiker, 15,682 L. melasse en 53,804 L. rum minder dan in 1897.

De Britsch-Indische immigranten volbrachten 86,900¹/₄ taak, tegen betaling van f 58,848.97⁵ en de Javaansche, van wie de eerste bezending in het laatst van Juli op plantage Nieuw-Clarenbeek aankwam 1261³/₄ taak voor f 768.28.

De creolenbevolking, die slechts weinig en ongeregeld op de plantages werkt, volbracht 17,738³/₄ taak, waarvoor een bedrag van f 15,300,06 is uitbetaald.

De andere, niet onder contract verbonden, arbeiders leverden 30,790¹/₄ taak, waarvoor zij f 23,823.67 ontvingen.

De modderbank aan de kust ter hoogte van de Motkreek wordt steeds breder en hooger en ook het vaarwater van die kreek wordt voortdurend ondieper.

Beneden-Commewijne. De gezondheidstoestand was in 1898 gunstig.

Creolenarbeiders zijn, behalve op de beide suikerplantages Mariënborg-Zoelen en Rust en Werk, slechts zelden op de plantages werkzaam.

Door Britsch-Indische immigranten werd gedurende 1898 bij den District-commissaris gedeponeerd een bedrag van f 15,233.25, bestemd om in de koloniale spaarbank te worden belegd. Zij lichtten gedurende dat tijdsverloop eene som van f 5,731.86⁵.

Door Nederlandsch-Indische immigranten werd bij den District-commissaris niets gedeponeerd en evenmin gelicht.

Het aantal plantages en gronden bedroeg op ultimo December 1898 32 plantages, waaronder de centraalfabriek der Nederlandsche handelmaatschappij op Mariënborg en de plantage Zoelen voor één plantage gerekend; 45 gronden of verlaten plantages, waarop de kleine landbouw of de veeteelt wordt uitgeoefend; 5 verlaten plantages, waar de vischvangst wordt uitgeoefend, en 1 centrale vestigingsplaats (Alkmaar), waar gewezen Britsch-Indische immigranten den kleinen landbouw uitoefenen.

De landbouwondernemingen produceerden over het algemeen in 1898 minder dan in 1897. Tegenover eene meerdere productie toch van 21,386⁵ K.G. koffie en 4,422 bossen bacoves, staat eene mindere productie van: 636,637 K.G. suiker, 22,858 L. melasse, 117 L. rum, 283,898⁵ K.G. cacao, 5,791 bossen bananen, 4,050 K.G. rijst, 7,341 K.G. maïs, 120 K.G. aardvruchten.

De veestapel bestond op op ultimo December 1898 uit: 731 runderen, 47 paarden, 5 muilezels, 7 ezels, 62 schapen, 331 geiten, 117 varkens.

Vergelijking met het vorige jaar wijst eene vermindering aan met: 73 runderen, 5 ezels, 75 geiten, en eene vermeerdering met: 5 paarden, 1 schaap en 24 varkens.

(Wordt vervolgd).

NIEUWS UIT DE WEST.

Saramacca Plantersvereeniging.

Op het request in dato 19 Maart van de Saramacca Plantersvereeniging aan den Gouverneur over de krulloten en over de aanslibbing van de monding der Saramaccarivier, is het volgende antwoord van den Gouverneur, bij Resolutie van 23 September dj. La. A. No. 6795, gevolgd:

„Aan de Saramacca Planters vereeniging in antwoord op haar in de maand Maart jl. gedaan verzoek om mededeeling van de resultaten waartoe het ten vorige jare ingesteld onderzoek naar de aanslibbing aan den mond van de Saramacca en naar de oorzaken van de krullotenziekte, te kennen te geven, dat het onderzoek aan de mond van de Saramacca niet heeft aangetoond, dat de rivier aldaar ondieper wordt en dat, door gebrek aan de noodige gegevens nog geen positieve meening kan worden uitgesproken over de beweerde rijzing van de laagwaterstanden in de rivier die voorshands echter aan geen andere oorzaak wordt toegeschreven dan aan buitengewone regenval, dat de stand van het water in de cultivaties afgescheiden van het bovenstaande, het gevolg kan zijn van het in de laatste jaren gaandeweg dieper uitdelven van de loozingen der plantages

dat als resultaat van het onderzoek naar de krullotenziekte binnenkort door den Directeur van den Cultuurtuin in het Gouvernements Advertentieblad eenige mededeelingen zullen worden gedaan en eenige wenken gegeven zullen worden tot bestrijding van de ziekte

dat requestante er ten slotte op gewezen wordt dat zij de belangen van het district het beste dient, door in overleg met den Districts-Commissaris op de verschillende plantages de door deze aangegeven waarnemingen te doen, opdat zoo spoedig mogelijk een positief oordeel, over de door haar aangegeven voor den landbouw in Saramacca bestaande bezwaren, kan worden verkregen.”

* *

Wetsvoordracht.

De waarnemende Gouverneur der kolonie heeft in dato 30 September d. j. aan de Koloniale Staten ter goedkeuring aangeboden eene verordening houdende verlenging van den termijn, vastgesteld voor de herziening der verordening van 30 April 1872 (G. B. No. 25), waarbij wordt vastgesteld

een reglement betreffende de strafinrichtingen voor dwangarbeid, den dwangarbeid aan openbare werken, de inrichting en het inwendig bestuur der gevangenissen, de tucht der veroordeelden en de bestemming der opbrengst van hunnen arbeid, welke toelichtende Memorie luidt: „Zoolang de nieuwe strafwetgeving voor deze kolonie niet is ingevoerd, is het wenschelijk om ook de herziening van de verordening van 30 April 1872 (G. B. No. 25) welke, volgens de verordening van 24 Maart 1898 (G. B. No. 12) voor ultimo December 1899 zouden moeten tot stand komen, aan te houden.

De ondergeteekende (de waarn. Gouverneur) acht het in verband daarmede gewenscht om den termijn, genoemd aan het slot van de eerste aangehaalde verordening wederom te verlengen tot ultimo December 1900.

HANDEL EN NIJVERHEID.

Aangevoerd goud te *Albina* van 1 Januari tot 30 September dj., afkomstig van:

Marowijne	7684 ² Gr.
Lawa	553 „
	8237 ² Gr.

Van af medio Augustus tot medio October is door de *Compagnie des mines d'or de la G. H.* ontvangen het navolgende product:

30 Augs.	9 kilo	679 gr.
18 Sept.	11 „	633 „
30 „	9 „	915 „

Gemiddeld werd dit jaar tot dusverre met 280 man gewerkt. Het ligt in het voornemen begin Januari de arbeidsmacht tot 400 man uittebreiden, waardoor men verwacht eene stijging der productie tot $\pm$ 30 kilo per maand. Het goud, door deze Compie, aan de markt gebracht, is uitsluitend staafgoud.

Aangevoerd goud te *Paramaribo* van 1 Januari tot 30 September dj., afkomstig van:

Suriname	315672 ⁵ Gr.
Saramacca	96188 ⁵ „
Marowijne	42107 ⁵ „
Lawa	218489 ⁸ „
	672468 ³ Gr.

Concessie verleend tot ontginning van delfstoffen, aan:

Man-A-Sam, 200 H.A., Suriname t. O.; S. de la Parra, $\pm$ 1704 H.A. Surin. t. W.; S. de la Parra, 788.95+200 H.A., Saramacca t. O.; S. de la Parra, 7625 H.A., Saram. t. W.; J. G. Adney, 400 H.A., Saramacca t. O.; J. A. Kommer

en A. E. van Harmse, 200 H.A. Suriname t. O.; Ch. J. Rijn, 200 H.A., Suriname t. O.

Hernieuwd de concessie tot ontginning van delfstoffen, aan:

Tjon-A-Fok, 300 H.A., Saramacca t. W.; E. R. Adney en A. de Boer, 200 H.A. Suriname t. O.; H. Ch. Devis, 524,984 H.A., Surin. t. W.

Hernieuwd voor 40 jaren, de concessie tot ontginning van delfstoffen, aan:

R. Lionarons, 200 H.A., Suriname t. O.

Vrijgevallen concessien, tot ontginning van delfstoffen, op den 1n October jl.:

op een terrein, 300 H.A., Saramacca t. W.; retributie bij wederuitgifte 50 ct. per H.A.; op 2 terreinen, 300+200 H.A. Saramacca t. O.; op 2 terreinen, 300+250 H.A. Suriname t. O.; en op 1 terrein, 200 H.A. Suriname t. W., retributie bij wederuitgifte 25 ct. per H.A.

Vergunning verleend: tot het doen van onderzoek naar de aanwezigheid van balata gedurende 4 maanden aan:

G. A. Chiffum, $\pm$ 180000 H.A. t. O. Coppename; R. W. Leysner $\pm$ 7400 H.A. t. W. Suriname; J. P. Monsanto, $\pm$ 14500 H.A. t. O. Corantijn; J. P. Monsanto, $\pm$ 79000 H.A. b.o. Nickerie, P. B. Heydoorn, echtge. van J. J. P. Volkers. $\pm$ 10000 H.A., Marowijne t. W. en $\pm$ 23000 H.A. Suriname t. O.; J. J. Volkers, $\pm$ 5800 en 6200 H.A., t. W. Suriname; W. von Hemert $\pm$ 98000 H.A., tusschen Corantijn en Maratakka; J. J. Heilbron $\pm$ 159000 H.A., tusschen Corantijn en Maratakka; D. G. Bruyning, $\pm$ 74000 H.A., b. o. Coppename.

Vergunning verleend: tot het bewerken van timmerhout met uitzondering van bolletrie aan: L. F. Limes, 400 H.A., r. o. Commewijne.

AMBTELIJKE TIJDINGEN.

Verlofsverlenging in Nederland verleend voor zes maanden, aan:

Jhr. Mr. J. L. W. C. von Weiler, lid van het Hof van Justitie in Suriname.

P. M. Schuyt Ruys, districts-commissaris van Saramacca.

Binnenlandsch verlof verleend wegens ziekte, voor een jaar, aan:

J. C. Treurniet, 2e luitenant b. d. gew. burgerm. in Ben. Saramacca.

Eervol ontheven van de waarneming der functien van Ambten. v. h. Openb. Ministerie bij het Kantongerecht te Nieuw Nickerie:

Ph. F. W. van Romondt, 2e luit. der Infant. onth. post-comm. te Nw. Nickerie.

Belast met de waarneming van voormelde functien:

J. M. Herold, 1e luit. der Inf. thans postcomm. aldaar.

FAMILIE-BERICHTEN.

ONDERTROUWD:

Paramaribo.

S. J. Samuels en G. R. Fernandes; G. E. Wezer en A. L. Tenrijk; H. J. Louisville en E. R. Helder; J. D. Fernandes en K. E. Vroom; N. C. Barron en C. M. Molen.

Bov. Commewijne:

A. Voorn en H. P. Haverkamp.

Ben. Commewijne:

B. J. Markels en J. L. Molerus.

Nickerie:

L. L. Beckering van Loenen en M. G. Brandon.

BEVALLEN:

Adriana Frederica Kammer, echtge. van François Ooft, d.; Elise Françoise Meinertz, echtge. van Christiaan Beuling, d.; Margaret Buchan, echtge. van Martinus Frans Willem van Leeuwarden, z.; Jokina Louisa Donaghue, echtge. van Koenraad Boonstede, z.; Isabella Louisa Sillevolde, echtge. van Julius Eduard del Prado, d.; Jeanne Francis Liesdek, echtge. van Frederik Hendrik Jacobus Zwiggelt, z.; Alexandrina Antoinetta Droff, echtge. van Hermanus Assen, z.; Geertruida Jacqueline Maria Kettenbelt, echtge. van José Augusto Fernandes, d.; Adriana Margaretha Francina Cornelia Luyk, echtge. van Frederik Kohlbrugge, z.; Adriana Magdalena Snouck Hurgronje, echtge. van Mr. Georg Frederik Baron thoe Schwartzenberg en Hohenlansberg, z.; Jacoba Anthoinetta Carolina May, echtge. van Albert Gustaaf Oliviera, z.

OVERLEDEN:

Jacoba Veronika Christina Morgenstond, 13 j.; Eleonora Juliette Louz, 6 m.; Eduard Koning, 24 j.; Charles Smith, 40 j.; Margaretha Immamiel, 10 j.; Emmelina Blijd, 15 j.; Rosalina Delik, 70 j.; Hendrik Phillipus Kampe, 35 j.; Thomas Griffith, 26 j.; Susanna Perica, 55 j.; Everhardina Ernestina de Nes, wede. van Frederik Klaassen, eerder wede. van Tjan-Achit, 41 j.; Jacqueline Marianna de Vries, 29 j.; Gijsberte Anna Elisabeth Kampf, 44 j.; Maria Klarijntje Lennip, 50 j.; Jane Ann Stout, echtge. van Jeremiah Belgrave, 52 j.; Eleonora Augusta Elisabeth Samson, 23 j.; Georgtina Anna Haverbast, 78 j.

ADVERTENTIËN.

Spaansche Edelwijn.

Heerlijkste en krachtigste wijn, die in Nederland en Ned. Oost-Indië gedronken wordt. Eenige contractant voor Oost-Indië: Volks-Apotheek **Malang**. Monsters en conditiën gratis naar West-Indië.

Eenig Importeur:

W. F. NOMAN,
SCHEVENINGEN.

Hofleverancier van H. M. de Koningin.

Van Houweninge & IJsselsteijn,

FLEURISTEN,

LANGE HOUTSTRAAT 27.

Fournisseurs de la Cour.

Chocolat et Dessert

A. WIJNMAN. Noodeinde 7.

Van Oudheusden & Van Gelder,

32 RAAMSTRAAT 32.

Alleen Vertegenwoordigers Zuid-Holland:

Gebrüder Perzina.

Pianofabriek opgericht 1871.

Courantste Modellen.

f 525.—, f 750.—.

Kon. Nederlandsche Boek- en Kunsthandel.

VAN

M. M. COUVÉE.

Lange Poten 41. 's-Gravenhage

TELEPHOON No. 290.

Kantoor- en Schoolbehoefden.

Luxe-Artikelen, enz.

